

УДК 341.1/.8

<https://doi.org/10.34142/23121661.2024.40.06>

orcid. org / 0000-0003-1921-3041

© Марченко В.В., 2024

orcid. org / 0000-0003-4610-8220

© Домбровська А.В., 2024

В.В. Марченко, А.В. Домбровська

**СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ
МЕХАНІЗМІВ КОНТРОЛЮ
ДОТРИМАННЯ ПРАВ ДИТИНИ**

V. Marchenko, A. Dombrovska

**FORMATION AND DEVELOPMENT OF
INTERNATIONAL LEGAL MECHANISMS
FOR MONITORING THE OBSERVANCE
OF CHILDREN'S RIGHTS**

Анотація. У статті досліджується становлення та розвиток інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини в контексті міжнародного права. Аналізується роль міжнародних органів та організацій, що здійснюють контроль за забезпеченням прав дітей. Вивчаються спільні ознаки, які поєднують ці інституції, формуючи єдину систему міжнародного захисту прав дитини. Основна увага приділяється практичній значимості дослідження для юристів, які працюють у сфері захисту прав дітей. У результаті роботи розробляється правовий інструментарій, який може бути використаний у юридичній практиці та освітніх цілях.

Ключові слова: права дитини, міжнародне право, інституційні механізми контролю, захист прав дитини, міжнародні органи, міжнародні організації.

Abstract. This research investigates the evolution and establishment of institutional frameworks designed to monitor compliance with children's rights within the international legal system. The study provides a comprehensive analysis of how various international bodies and organizations function in their supervisory capacity to ensure the protection of children's rights globally.

The study places significant emphasis on the practical applications of its findings, particularly for legal practitioners specializing in child rights protection. By examining real-world cases and institutional responses, the research bridges the gap between theoretical frameworks and practical implementation challenges. This practical focus ensures that the findings have direct relevance to professionals working in this field.

A key outcome of this research is the development of a comprehensive legal toolkit, designed to serve both practical and educational purposes. This toolkit synthesizes best practices, procedural guidelines, and effective intervention strategies derived from the analysis of international monitoring mechanisms. It provides legal professionals with practical resources for addressing children's rights violations and implementing protective measures.

The research contributes to both the theoretical understanding of international children's rights monitoring systems and their practical application. By combining analytical insights with practical tools, this study serves as a valuable resource for legal practitioners, policy makers, and educators working to enhance the protection of children's rights through international legal frameworks. The resulting toolkit represents a practical manifestation of the research findings, offering concrete solutions for implementing theoretical principles in real-world scenarios.

Key words: children's rights, international law, institutional monitoring mechanisms, child rights protection, international bodies, international organizations.

Постановка проблеми. Однією з ключових категорій теорії та практики міжнародного права є поняття інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини. Його формування в юридичній науці пов'язано із практичною необхідністю забезпечення реального захисту прав дитини на міжнародному рівні. На теперішній час права й свободи дитини перебувають під посиленням контролем різних міжнародних інституцій, які різняться за формою своєї організації та компетенцією, однак вони мають чимало спільних, об'єднуючих ознак, внаслідок чого у міжнародному середовищі створено цілісну систему органів та організацій із забезпечення й захисту прав дітей, що в науці міжнародного права іменують як інституційні механізми контролю дотримання прав дитини. Дослідження сутності останніх сприятиме правильному та глибокому їх розумінню як особливого міжнародного явища, знання про яке можна буде застосовувати у наукових, освітніх цілях та для потреб юридичної техніки. Також, отриманий у результаті такого вивчення досвід слугуватиме своєрідним довідником у практичній роботі працівників в сфері юриспруденції, які щоденно надають правову допомогу із захисту прав дітей.

Жорстокі реалії війни Росії-агресора та її сателітів проти України стали випробуванням для всіх сфер життя суспільства, особливо це стосується захисту прав дитини. Під час воєнного стану, коли певні права громадян можуть бути обмежені, захист дітей набуває особливої актуальності. Вразливість дітей посилюється через втрату рідних, переселення та психологічні травми. Це підкреслює необхідність впровадження функціонування інституційних механізмів контролю за дотриманням прав дитини.

Метою цього дослідження є аналіз та систематизація інституційних механізмів контролю за дотриманням прав дитини в міжнародному праві. Дослідження спрямоване на вивчення ролі, функцій і значення міжнародних органів та організацій, що забезпечують захист прав дітей. Окрім наукового аналізу, дослідження має практичну значимість для фахівців, які займаються

захистом прав дитини, оскільки результатом буде створення правового інструментарію, який може бути використаний у юридичній практиці та освітніх цілях.

Аналіз наукових джерел. Сутність і зміст поняття інституційних механізмів контролю за дотриманням прав дитини та їх ознаки переважно досліджувалися в контексті аналізу міжнародних засобів захисту прав людини в працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як К. В. Андріанов [1], Ю. М. Бисага [2], О. І. Вінгловська [3], Ю. В. Деркаченко [4], В. Ф. Кавун [5], О. В. Климович [6], Н.В. Лаговська [7], Н. В. Лінник [8], О. М. Руднева [9], Б. Тревор [10]. Більш детально на цій проблемі зосередили увагу зазначені автори, запропонувавши власні визначення таких понять, як інституційні механізми забезпечення та захисту прав людини [9, с. 17], інституційні механізми контролю у сфері прав людини [5, с. 16], інституційний механізм міжнародного співробітництва у галузі захисту прав і свобод людини, а також контрольний механізм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [1, с. 5], інституційна система захисту прав дитини [4, с. 3].

У роботах таких дослідників, як Б. Тревор [10] та І. Коваль [11], приділяється значна увага міжнародно-правовим інструментам, які регулюють захист прав дитини, зокрема Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Під час війни в Україні ці інструменти набувають особливого значення, оскільки саме вони стають фундаментом для правового регулювання захисту дітей, особливо у кризових умовах.

Важливо, щоб інституційні механізми, розроблені міжнародними організаціями, активно застосовувалися на практиці в Україні. Забезпечення фізичної, психологічної та соціальної безпеки дітей є пріоритетом для держави, адже від цього залежить майбутнє країни, яке після війни вимагатиме зусиль для відновлення та розвитку.

Виклад основного матеріалу. Захист прав дітей становить собою сукупність дій, вжитих для того, щоб запобігти або зупинити всі порушення, які вважаються небезпечними для фізичного і психологічного здоров'я дітей [12, с. 3]. Дане поняття передбачає застосування міжнародного інституційного механізму, що унеможливорює порушення прав і законних інтересів дітей.

Серед видів міжнародних механізмів захисту прав дитини потрібно виділити інституційні механізми контролю дотримання прав дитини. Під інституційним (організаційно-правовим) механізмом О. К. Гордєєв розуміє сукупність взаємозв'язків між формальними та неформальними інститутами, а також організаціями, які сприяють реалізації принципів демократичного (доброго, належного) врядування, забезпечують узгодження та коригування інтересів різних суспільних груп, координацію сумісної діяльності на шляху досягнення задекларованих цілей розвитку регіону (держави). За своєю структурою інсти-

туційний механізм має подвійну природу: для нього характерні ознаки, притаманні, як інститутам, так і механізмам. Фактично, інституційний механізм представляє собою реалізацію сутності (змістовного наповнення) того чи іншого інституту під час взаємодії між суб'єктами [13, с. 37].

У такому значенні можна розглядати міжнародні інституційні механізми, оскільки вони безумовно характеризуються подвійною природою, тобто сукупністю рис як інститутів, так і механізмів. І знову ж таки не слід забувати про їх системну ознаку. У цьому значенні йдеться про розуміння міжнародних інституційних механізмів як цілісної системи з певним набором ознак, у тому числі, й тих, що визначають їх подвійну сутність. Міжнародні інституційні механізми – це система організацій міжнародного, у тому числі й регіонального, рівня, які створені та функціонують для досягнення визначеної спільної мети.

Саме у рамках міжнародного співробітництва К. В. Андріанов під поняттям інституційного механізму розуміє «комплекс міжнародних органів та процедур, покликаних сприяти досягненню відповідними міжнародно-правовими нормами їх цілей» [1, с. 9]. Слід зауважити, що описане визначення інституційних механізмів повністю не відображає їх сутність, але, у той же час, вказує на притаманні їм ознаки. Зокрема, до рис інституційних механізмів вчений відносить функціонування міжнародних органів у формі певних процедур та їх цілеспрямованість, що ґрунтується на міжнародно-правових актах.

Міжнародний інструментальний механізм передбачає застосування різними міжнародними організаціями властивих їм засобів й методів для забезпечення прав і свобод людини, у тому числі, й дитини, відновлення порушених прав, встановлення тих чи інших заходів юридичної відповідальності за порушення принципів верховенства права та законності. Названі інструментарії регламентуються в нормативному механізмі у вигляді закріплених у правових актах норм, принципів і стандартів, а реалізуються органами, організаціями, установами, що утворюють інституційний механізм.

Інституційний механізм також може бути універсальним і регіональним [5, с. 4]. Такий поділ відбувається за територіальним критерієм. Універсальний інституційний механізм охоплює територію усіх країн світу, а регіональний – діє на території певних держав. До першого виду інституційного механізму можна віднести Організацію Об'єднаних Націй, Комітет з прав людини, Верховного комісара ООН з прав людини, Комітет з питань ліквідації расової дискримінації, Комітет з прав дитини, Комітет проти катувань тощо; а до другого – Суд Європейського Союзу, Європейський суд з прав людини, Міжамериканський суд з прав людини тощо. Регіональним може бути європейський, американський, африканський та арабський інституційні механізми.

Досліджувані механізми входять до структури міжнародних механізмів контролю дотримання прав дитини поряд з конвенційними (це базові міжнародні договори з прав дитини), а також мають спеціальний характер щодо інституційних механізмів реалізації та захисту прав людини. Останніми, з точки зору О. М. Рудневої, виступають «органи та міжнародні організації, діяльність яких спрямована на моніторинг дотримання прав і свобод людини, прийняття дій щодо недопущення та припинення таких порушень» [9, с. 27]. Виходячи з наведеного, інституційні механізми контролю дотримання прав дитини є різновидом механізмів захисту прав людини.

Інституційним механізмам контролю дотримання прав притаманні як загальні, так і особливі ознаки. До загальних слід віднести сутнісні ознаки, а до особливих – ті ознаки, що пов'язані із специфікою функціонування досліджуваних інституційних механізмів.

Серед загальних (сутнісних) ознак інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини слід виокремити наступні.

1. Міжнародний характер. Формування зазначеної ознаки інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини пояснюється зростанням міжнародних контрольних механізмів і процедур у галузі прав людини. Зараз при розробці практично будь-якого договору у галузі прав людини до нього включають статті, що передбачають створення того чи іншого контрольного (імплементацийного) механізму. При цьому, міжнародний характер інституційних механізмів дотримання прав дитини означає, що вони діють на наднаціональному (міжнародному) рівні, який визначає рівень їх функціонування та впливу на стан дотримання прав дитини. Міжнародні інституції забезпечують непопорушність приписів конвенційних актів з прав дитини в усіх країнах світу, незалежно від того, чи вони їх ратифікували, чи ні.

2. Системність. Вказана ознака інституційних механізмів чітко простежується в описі О. М. Рудневою змісту функціонування Організації Об'єднаних Націй. Так, основне завдання ООН полягає у здійсненні міждержавного співробітництва заради заохочення та розвитку поваги до прав людини і основних свобод для всіх осіб, незалежно від мови, раси, релігії або статі. З метою реалізації цього завдання в рамках ООН було сформовано розгалужену систему правозахисних інституцій, діяльність яких спрямована на утвердження поваги до прав людини та забезпечення їх визнання й дотримання державами-учасниками. Ця система утворює широке коло гарантій прав людини, заснованих на загальноновизнаних принципах, що знайшли своє відображення у низці міжнародних договорів універсального та регіонального характеру, з огляду на що виправдано може називатися одним з найважливіших досягнень міжнародного співтовариства [8, с. 28]. Отже, інституційні механізми контролю дотримання прав дитини – це система міжнародних й регіональних органів, побудована на

засадах координації, науковості, комплексності, визначеності завдань та спрямованості на ефективність забезпечення підконтрольними об'єктами прав дитини.

3. Функціональність. Функціональність розглядуваних інституційних механізмів полягає у здійсненні ними основної функції – контролю за дотриманням прав дитини в міжнародному середовищі. Крім названої інституційні механізми виконують функції охорони й правового захисту дитини. У зв'язку з цим, слід погодитися з твердженням В. Ф. Кавуна, згідно якого «... діяльність контрольних органів, що діють у сфері міжнародного захисту прав людини, сприяє підвищенню відповідальності держав за стан прав людини в їх суспільствах, що, у свою чергу, зміцнює в них правові основи верховенства права» [5, с. 4]. Вказана ознака є вкрай важливою, оскільки виражає реальну дієвість інституційних механізм контролю дотримання прав дитини.

До переліку особливих (функціональних) ознак досліджуваних механізмів можна віднести такі.

1. Чітка визначеність сфери діяльності інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини. Аналізовані інституційні механізми діють у сфері забезпечення дотримання прав кожної дитини відповідно до встановлених міжнародних стандартів та принципів. Масштабність цієї області діяльності вимірюється обсягом прав і свобод дитини. Як було вже зазначено у даній роботі, перелік цих прав – невичерпний. Однак не можна назвати таке функціонування інституційних механізмів контролю абсолютним. Вони діють тільки для досягнення єдиної мети – забезпечення охорони й захисту прав дитини, створення безпечного для її життя і здоров'я, розвитку середовища.

2. Превентивний характер. Соціальний і правовий вплив на держави внаслідок застосування до них контрольних механізмів для дотримання прав дитини виявляється у формуванні правової культури кожної із таких держав, усвідомлення верховенства прав дитини, а опосередковано – у запобіганні порушень прав дитини. В останньому аспекті інституційні механізми слугують превентивним механізмом.

Міжнародні інституційні механізми, здійснюючи контроль за дотриманням прав дитини, насамперед, у формі застережень, попереджають державу про можливе повне або часткове порушення прав дитини, зменшення обсягу таких прав чи скасування гарантій їх реалізації.

Окрім того, за таких обставин надаються консультації або інша допомога з метою урегулювання проблемної ситуації й усунення загрози недотримання прав дитини.

3. Імперативність. Ця ознака проявляється у двох значеннях. По-перше, держави-учасниці міжнародно-правових договорів мають зобов'язання у сфері захисту прав дитини. По-друге, результати діяльності інституційних механізмів

контролю дотримання прав дитини (рішення, звіти, застереження, акти перевірок тощо) є обов'язковими для кожної держави.

Імперативність інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини є безумовною й конвенційною ознакою, що встановлює міжнародно-правові зобов'язання держав-учасниць з метою забезпечення правового статусу дитини.

4. Відсутність достатніх реальних важелів контролю за прийнятими рішеннями. Ця ознака впливає із попередньої й властива як судовим, так і адміністративним інституційним механізмам. Незважаючи на імперативність правил, встановлених у рішеннях досліджуваних механізмів, вони можуть не виконуватися державами-порушниками без застосування до них будь-яких примусових заходів. Така риса у загальній характеристиці інституційних механізмів є негативною, а тому потребує усунення шляхом вироблення відповідної міжнародної практики.

5. Ефективність. Відсутність у функціонуванні досліджуваних інституційних механізмів реальних важелів контролю за прийнятими рішеннями не виключає їх дієвість. Свідченням цього є діяльність Комітету з прав дитини. Так, у 1991 році, ратифікуючи Конвенцію ООН про права дитини, Великобританія зробила два застереження, які обмежували дію Конвенції в Великобританії. Перше застереження вилучило дітей, які є об'єктом імміграційного контролю з-під мінімального контролю, що гарантувався Конвенцією, і друге стосувалось заборони утримання дітей під арештом у закладах для дорослих. Комітет ООН з прав дитини розкритикував обидва застереження і закликав Великобританію зняти їх. Комітет з прав людини Парламенту Великобританії неодноразово оголошував свої висновки про те, що застереження повинні бути зняті. У 2008 році, після майже двох десятиліть міжнародної та внутрішньої критики, уряд Великобританії відкликав обидва застереження. Відкликаючи їх, Секретар з питань дітей сказав: «Відкликання цих застережень є доказом того, що Уряд здійснює свою місію покращити життя всіх дітей, у тому числі найбільш вразливих дітей, таких як біженці та ті, що перебувають під арештом» [14, с. 15].

На цьому прикладі можна побачити очевидну ефективність роботи Комітету з прав дитини, яка може бути довготривалою, однак успішною. Діючи у межах своєї компетенції та не застосовуючи жодні примусові заходи реагування Комітету з прав дитини, як й іншим міжнародним інституціям, вдається на високому професійному рівні врегульовувати проблеми недотримання прав дітей й таким чином, забезпечувати міжнародний правопорядок у цій сфері.

За видом контролю інституційні механізми із дотримання прав дитини можуть бути політико-правовими (адміністративними, позасудовими) або судовими.

Політико-правові (адміністративні, позасудові чи квазісудові) інституційні механізми контролю компетентні у застосуванні контрольних засобів і методів з метою проведення моніторингу, розслідування справ з питань дотримання прав дитини. Здійснюваний ними контроль може бути «м'яким» або опосередкованим, оскільки не спричиняє настання для порушника негативної юридичної відповідальності.

До зазначеного виду інституційних механізмів слід віднести усі міжнародні організації, за винятком, міжнародних судових органів. Так, стан дотримання й захисту прав дитини є ключовим питанням у порядку денному роботи Ради Організації Об'єднаних Націй з прав людини. За результатами проведення обговорень, заслуховування спеціальних доповідей і висновків незалежних експертів цим органом приймаються тільки рекомендаційні рішення з певними пропозиціями й зауваженнями.

Однак, як підкреслює Б. Тревор, ці рішення можуть мати великий вплив, коли ухвалюються одностайно або кваліфікованою більшістю [10, с. 57]. Квазісудові процедури розгляду і вирішення справ про захист прав дитини характерні й для Комітету з прав дитини.

Інституційні механізми контролю дотримання прав дитини, яким властиві ознаки судового органу, уповноважені міжнародно-правовими договорами на здійснення правосуддя у справах про охорону й захист прав дитини. Здійснюваний ними контроль має також превентивний зміст, оскільки запобігає виникненню випадків недотримання прав дітей під загрозою настання юридичної відповідальності.

Центральне місце у названій системі інституційних механізмів контролю посідає Європейський суд з прав людини. Йому належить судово-контрольна компетенція.

Щодо ще одного органу міжнародної судової юрисдикції – Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй, то науці міжнародного права відомий тільки один випадок вирішення Судом справи про права дітей: це Справа «Нідерланди проти Швеції» (про застосування Гаазької конвенції 1902 року щодо встановлення опіки над дитиною) 1958 року [10, с. 63]. Це свого роду прецедент, який показує важливість для міжнародної спільноти інституту прав дитини й ефективність системи юрисдикційних органів контролю.

До системи судових механізмів контролю за дотриманням прав дитини входить і Міжнародний кримінальний суд. Міжнародний кримінальний суд діє відповідно до Римського статуту від 01.07.2002 року [15]. Предметом судової діяльності останнього виступають і справи про посягання на фундаментальні права дітей. При цьому, слід зауважити, що у даному випадку йдеться не про порушення прав конкретної дитини, а про злочини проти багатьох дітей, що підпадають під категорію злочинів проти миру і безпеки людства.

На підставі такого критерію, як вид застосовуваних заходів, інституційні механізми контролю дотримання прав дитини можуть бути рекомендаційними або примусовими. Для міжнародних рекомендаційних організацій у галузі захисту прав дитини характерна відсутність реальних санкцій, які можна було б застосовувати до суб'єктів міжнародного права за порушення прав дитини. Про це свідчить зміст Конвенції про права дитини, що не містить жодного положення про настання юридичної відповідальності за недотримання її норм.

Висновки. Інституційні механізми контролю дотримання прав дитини у міжнародному праві – це цілісна система міжнародних та регіональних органів й організацій з чітко визначеною компетенцією, створення і діяльність яких спрямовані на проведення у встановленому міжнародно-правовими актами порядку різних форм перевірки стану забезпечення й реалізації державами прав дитини, застосування юридичної відповідальності за порушення державами прав дитини з метою їх охорони та захисту, а також запобігання випадкам недотримання міжнародних стандартів у сфері прав дитини.

Результати комплексного і теоретико-правового дослідження цієї проблематики можуть бути використані для потреб науки міжнародного права та проведення подальшого вивчення поняття інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини.

Сфера захисту прав дитини є багатоаспектною та постійно зазнає змін, що й визначає актуальність досліджень саме інституційних механізмів захисту прав дитини. Окрім того, зазначені результати сприятимуть розвитку й конституційного права України та гармонізації національного законодавства з міжнародними нормами, що забезпечить єдність практики із захисту прав дитини.

З іншого боку, отримані у підсумку розгляду сутності й загальної характеристики інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини знання мають важливе практичне значення. Їх застосування сприятиме розв'язанню багатьох проблемних ситуацій, які виникають при здійсненні охорони й захисту прав дитини, а також удосконаленню національної правової системи у цілому. Це також впливає на налагодження наукової співпраці теоретиків та практиків у сфері міжнародного права, оскільки завдяки поєднанню наукових позицій вітчизняних і зарубіжних вчених при дослідженні інституційних механізмів контролю дотримання прав дитини досягається єдність розуміння цього поняття.

Література

1. Андрианов К. В. Роль контрольного механизма Конвенции про захист прав і основних свобод людини в процесі реалізації її норм : дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Андрианов Кирил Вікторович ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2002. 185 с. 2. Бисага Ю. М. Права людини / Ю. М. Бисага [и др.] ; Ужгородський національний

ун-т. Юридичний факультет. Кафедра конституційного права та порівняльного правознавства. - Ужгород : Ліра, 2003. - 164 с. **3.** Вінгловська О. І. Імплементация міжнародних стандартів прав дитини в національному законодавстві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Вінгловська Олена Іванівна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. - К., 2000. - 20 с. **4.** Деркаченко Ю. В. Реалізація міжнародно-правових норм у сфері міждержавного усиновлення дітей [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Деркаченко Юлія Вікторівна ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. - К., 2010. - 16 с. **5.** Кавун В. Ф. Механізми міжнародного контролю у сфері прав людини [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / В.Ф.Кавун ; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. - К., 2008. - 214 арк. - арк. 192-214. **6.** Климович О.В. Конвенція про захист прав людини та основних свобод як складова внутрішнього права та особливості її застосування національними судами держав - членів Ради Європи: автореф. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 // Климович Оксана Володимирівна ; КНУТШ. – Київ. – 2010. – 20 с. **7.** Лаговська Н. В. Імплементация європейських стандартів захисту прав дитини в національне законодавство України // Том 2 (2022): Нове українське право. Спецвипуск. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.2.1> (дата звернення: 22.10.2024). **8.** Лінник Н. В. Міжнародно-правовий захист економічних прав дитини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Н. В. Лінник; кер. роботи А. С. Мацко; Нац. ун-т "Одеська юридична академія". – Одеса, 2011. – 20 с. **9.** Руднева О. М. Міжнародні стандарти прав людини та їх роль в розвитку правової системи України: теоретична характеристика: автореферат дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / О. М. Руднева ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : [б. и.], 2011. – 36 с. **10.** Trevor Buck. International child law, Third edition, Routledge / Buck Trevor. – London and New York, 2014. **11.** І. Коваль. Захист прав та законних інтересів дітей під час війни в Україні . Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки" № 2 (38), 2023. URL: <http://doi.org/10.23939/law2023.38.066> (дата звернення: 22.10.2024). **12.** Children protection policies and procedures. Protecting children – keeping us all safe. URL: www.cisv.org/assets/Child_Protection_Policy (дата звернення: 23.10.2024). **13.** Гордєєв О. Концептуальні підходи до сутності інституційного механізму / О. Гордєєв // Публічне адміністрування : теорія та практика. – 2012. – № 3 (11). – С. 36–42. **14.** Права людини і парламенти. Посібник для парламентарів та працівників Апарату Верховної Ради України // (Адаптований для України на основі матеріалу презентованого Вестмінстерським консорціумом у березні 2011 року в Лондоні, Великобританія). Адапувала О. Климович, громадська організація «Центр європейської інтеграції», листопад 2011 р. – 138 с. **15.** Римський статут Міжнародного кримінального суду від 20.07.2002 //Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_588 (дата звернення: 23.10.2024).